

Täysistunto

Tiistai 29.4.2025 klo 14.00—17.21

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 26/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään puolustusvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohdientien jälkeen. — Ministeri Häkkänen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.01 **Puolustusministeri Antti Häkkänen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Turvallisuus on kaiken perusta toimintamme eri osa-alueilla niin puolustushallinnossa kuin muissakin turvallisuusviranomaisissa.

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen laiksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta Puolustusvoimissa [Hälinää — Puhemies koputtaa] ja Rajavartiolaitoksessa sekä eräiksi muiksi laeiksi. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi kokonaan uusi laki, joka koskee vaarallisten aineiden kuljetusta tiellä ja ilma-aluksessa sekä kappaletavaran kuljetuksessa Suomen vesialueilla ja Suomen vesialueiden ulkopuolella. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.9.2025.

Hallituksen esityksen tarkoitus on luoda yhtenäinen kokonaisuus Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen suorittamien vaarallisten aineiden maa-, ilma- ja merikuljetusten vaatimuksista. Tavoitteena on ehkäistä ja torjua vahinkoa ja vaaraa, jota vaarallisten aineiden kuljetus Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa saattaa aiheuttaa.

Esityksessä on otettu huomioon kuljetuksia koskevat kansainväliset sopimukset. Tämä hallituksen esitys sisältää säännökset [Hälinää — Puhemies koputtaa] esimerkiksi eri kuljetusosapuolten vastuista, viranomaisten tehtävistä, toimivaltuuksista ja pätevyysvaatimuksista sekä vaarallisten aineiden kuljetuksiin liittyviin turvaukhiin varautumisesta ja turvatoimista.

Esityksessä ehdotetaan, että Puolustusvoimille ja Rajavartiolaitokselle nimettäisiin turvallisuusneuvonantaja, joka ohjaisi vaarallisten aineiden kuljetusten turvallisuuteen liittyvää toimintaa. Esityksessä ehdotetaan säännöksiä vaarallisten aineiden kuljetusten valvontaa ja lain rikkomista koskeviin seuraamuksiin. Esitys sisältää säännökset myös toimimisesta valmiuden kohottamisen eri tilanteissa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2025 vp

Esityksen pääasialliset vaikutukset kohdistuvat Pääesikunnan teknilliselle tarkastusosastolle osoitettaviin uusiin tehtäviin. Teknillinen tarkastusosasto valvoo vaarallisten aineiden kuljetusta ja siihen liittyvien määräysten noudattamista Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa.

Esitys on valmisteltu puolustusministeriössä yhteistyössä Pääesikunnan, Rajavartiolaitoksen sekä muiden viranomaisten, yritysten ja sidosryhmien kanssa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen.

14.04 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvä puolustusministeri Häkkinen, kiitos tämän asian esittelystä. Tässä on siis kyse vaarallisten aineiden kuljetuksista ilma- ja tieliikenteessä. Lainsäädäntö korvaa vanhaa lainsäädäntöä Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen osalta ja määrittelee vastuita tavoitteena torjua myös vahinkoja. Niin kuin puolustusministeri kertoi, turvallisuusneuvonantajat tulisivat ohjaamaan ja valvomaan tätä toimintaa.

Oma kysymykseni oikeastaan liittyy siihen, miten tämä suhtautuu meidän omiin kansallisiin kuljetuksiin, joissa ovat toimijoina meidän omat Puolustusvoimat, ja toisaalta sitten esimerkiksi DCA-sopimuksen kautta maahamme tuleviin kansainvälisiin, yhdysvaltalaisiin, kalustoon ja joukkoihin tai muihin Nato-maakumppaneihin: eli onko tämä siinä mielessä kaiken kattava lainsäädäntö? Ja miten näiden turvallisuusneuvonantajien toimivaltuudet — kun epäilen, että tämä koskee kaikkia näitä kuljetuksia Suomessa — ulottuvat esimerkiksi yhdysvaltalaiseen kalustoon?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.05 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvokas herra puhemies! Turvallisuus rakentuu yksityiskohdista myös silloin, kun puhutaan kuljetuksista. Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen vaarallisten aineiden kuljetuksessa panokset eivät ole pelkästään teknisiä, ne ovat osa kansallista turvallisuutta ja valppautta.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tavoitteena on varmistaa, että vaarallisten aineiden kuljetukset voidaan toteuttaa turvallisesti ja tehokkaasti kaikissa olosuhteissa niin normaaliaikana kuin poikkeusoloissakin. Samalla sääntely päivitetään vastaamaan perustuslain ja kansainvälisten velvoitteiden vaatimuksia. Kuljetuksissa ei ole kyse vain logistiikasta: niissä liikutetaan osia, jotka mahdollistavat puolustuskyvyn, kuten polttoaineita, suojavausteita ja ammuksia. Näiden kuljetusten on toimittava nopeasti ja varmasti myös silloin, kun yhteiskunta kohtaa kriisin — ja aivan erityisesti silloin.

Arvoisa puhemies! Uusi laki tuo selkeyttä ja yhtenäisyyttä. Se kokoaa yhteen sääntelyn, joka aiemmin oli hajallaan. Samalla siirretään valvonta niille, joilla on siihen paras osaaminen, eli Puolustusvoimille itselleen. Tämä on välttämätöntä, koska kuljetukset voivat sisältää salassa pidettävää tietoa tai poiketa tavanomaisista siviilivaatimuksista. Esitys sisältää myös vaatimukset turvallisuusneuvonantajista, ajoluvista ja kuljetusten varautumissuunnitelmista. Näin vähennetään onnettomuusriskien todennäköisyyttä ja vaikutuksia. Myös ympäristönsuojelu ja perusoikeudet on otettu esityksessä huomioon.

Arvoisa herra puhemies! Maailma on muuttunut. Meidän on varauduttava tilanteisiin, joissa aikaa ei ole jäädä pohtimaan vaihtoehtoja. Tämän lain myötä varautuminen ei jää puolitiehen. Tämä esitys luo edellytykset sille, että Puolustusvoimat voi toimia tässä ajassa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2025 vp

turvallisesti ja uskottavasti. Se vahvistaa Suomen kokonaisturvallisuutta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

14.07 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa. Hallituksen esityksessä säännellään vaarallisten kuljetusten osapuolten vastuita ja viranomaisten tehtäviä sekä valtuuksia. Puolustusvoimille ja Rajavartiolaitokselle nimetäisiin turvallisuusneuvonantajat, jotka ohjaisivat vaarallisten aineiden kuljetuksen toimintaa. Tavoitteena on ehkäistä ja torjua vahinkoja sekä vaaroja, joita vaarallisten aineiden kuljetus voi aiheuttaa ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle. Ehdotettu sääntely vahvistaa valmiuttamme toimia nopeasti ja turvallisesti kaikissa tilanteissa sekä tukee yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden ja maanpuolustuksen tavoitteita.

Esityksen taustalla on Suomen muuttunut turvallisuusympäristö, jossa hybridivaikuttaminen, kyberuhat ja nopeat tilannekehitykset ovat yleistyneet. Kasvaneet ja vaikeasti ennakoitavat turvallisuusriskit edellyttävät, että Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen kuljetustoiminta erityisesti vaarallisten aineiden osalta voidaan toteuttaa luotettavasti, oikea-aikaisesti ja tehokkaasti kaikissa olosuhteissa. Lisäksi uudella sääntelyllä varmistetaan yhteensopivuus Naton vaatimusten ja käytäntöjen kanssa, mikä vahvistaa Suomen kykyä osallistua kansainväliseen sotilaalliseen yhteistyöhön.

Lakiehdotuksella olisi merkittäviä vaikutuksia kansalliseen turvallisuuteen ja maanpuolustukseen. Esitys tukee Puolustusvoimien lakisääteisiä tehtäviä, kuten Suomen puolustamista ja kansallisen toimintavapauden turvaamista. Vaarallisten aineiden kuljetukset ovat keskeinen osa puolustusjärjestelmän suorituskykyä normaalioloissa, häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Myös siviilikumppaneiden kuljetuskapasiteetti on tärkeässä roolissa etenkin kriisitilanteissa. Lakiehdotus mahdollistaa oikea-aikaisen ja resurssitehokkaan vaarallisten aineiden kuljetustoiminnan kaikissa turvallisuustilanteissa tukien samalla puolustuskykyä ja yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta.

Arvoisa puhemies! On äärimmäisen tärkeää, että tarkastelemme kaikkia toimiamme ja varaudumme huolellisesti ja hyvin yksityiskohtaisestikin maamme turvallisuus aina pääasianamme. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

14.10 Sara Seppänen ps: Arvoisa herra puhemies! Käsitlemme hallituksen esitystä, joka koskee vaarallisten aineiden kuljetusta Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa. Tämä esitys on hyvä askel kohti turvallisempaa ja vastuullisempaa toimintaa näissä tärkeissä viranomaisissa. Tavoitteena on siis säätää laki, joka kattaa vaarallisten aineiden kuljetuksen tiellä ja ilma-aluksessa sekä kappaletavarakuljetuksen Suomen vesialueilla ja niiden ulkopuolella.

Tämä laki pyrkii ehkäisemään ja torjumaan vahinkoa ja vaaraa, joita vaarallisten aineiden kuljetus saattaa aiheuttaa ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle. Tämä laki auttaa varmistamaan, että vaarallisten aineiden kuljetus ei aiheuta tarpeettomia riskejä ja että viranomaiset voivat keskittyä tehtäviensä suorittamiseen ilman ylimääräistä huolta turvalli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2025 vp

suudesta. Tältäkin osin Orpon ja Purran hallitus pyrkii lisäämään turvallisuutta, kuten kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

14.11 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Nyt lähetekeskustelussa oleva hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa ja siihen liittyviksi laeiksi on tarpeellinen. Esityksellä säädettäisiin uusi laki vaarallisten aineiden kuljetuksista Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa. Laki sisältäisi säännökset eri kuljetusosapuolten vastuista sekä viranomaisten tehtävistä ja toimivaltuuksista. Tarkoituksena on taata Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen sujuva toiminta kaikissa olosuhteissa. Tavoitteena on myös saattaa sääntely vastaamaan kailta osin perustuslain vaatimuksia.

Arvoisa herra puhemies! Nyt annettu esitys täydentää sotilaspuolella viime kaudella Marinin hallituksen tekemää, siviilipuolen kuljetuksia koskevaa vaarallisten aineiden kuljetuslain kokonaisuudistusta, jota oli yritetty saada maaliin yli kymmenen vuoden ajan. On sääntelyn ajantasaistamisen ja perustuslain vaatimusten toteuttamisen kannalta hyvä, että asiat saadaan nyt myös Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen suorittamien kuljetusten osalta maaliin, jotta voidaan ehkäistä vahinkoa ja vaaraa, joita vaarallisten aineiden kuljetus saattaa aiheuttaa ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle myös näissä kuljetuksissa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

14.13 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut. Hybridivaikuttaminen, kyberuhat ja nopeat tilannekehitykset ovat lisääntyneet. Kasvaneet ja vaikeasti ennakoitavat turvallisuusriskit edellyttävät, että Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen kuljetustoiminta erityisesti vaarallisten aineiden osalta toteutetaan luotettavasti ja tehokkaasti kaikissa olosuhteissa.

Arvoisa puhemies! Käsittelyssä olevalla lailla säädettäisiin vaarallisten aineiden kuljetuksesta maalla, merellä ja ilmassa, tarkemmin tieliikenteessä, vesikuljetuksessa Suomen vesialueilla ja niiden ulkopuolella sekä ilma-aluksilla. Laki määrittelee kuljetusosapuolten vastuut sekä viranomaisten tehtävät ja toimivaltuudet. Puolustusvoimille ja Rajavartiolaitokselle nimetään turvallisuusneuvonantajat, jotka ohjaavat vaarallisten aineiden kuljetuksien turvallisuutta.

Lakiesityksen keskeiset vaikutukset kohdistuvat Pääesikunnan tekniselle tarkastusosastolle, joka saa uusia tehtäviä. Teknillinen tarkastusosasto valvoo vaarallisten aineiden kuljetusta ja määräysten noudattamista Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa. Näin varmistetaan turvallisuus, kun vaarallisia aineita kuljetetaan.

Arvoisa puhemies! Lain tavoitteena on ehkäistä ja torjua vahinkoja ja vaaroja, joita vaarallisten aineiden kuljetus voi aiheuttaa ihmisille, ympäristölle ja omaisuudelle.

Lisäksi uudella sääntelyllä varmistetaan myös yhteensopivuus Naton vaatimusten ja käytäntöjen kanssa, mikä tukee Suomen osallistumista kansainväliseen sotilaalliseen yhteistyöhön, joka on tässä ajassa ensisijaisen tärkeää. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2025 vp

14.14 Hilkka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Käsillä on hallituksen esitys vaarallisten aineiden kuljetuksesta Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa — varsin kannatettava, iso kokonaisuus, merkittävä sellainen. Vaarallisten aineiden kuljetus on toimintaa, johon voi varautua, ja olen kiitollinen siitä, että hallitus tuo tämän esityksen saliin näin varhain.

Kiitos hallitukselle myös puolustustarviketeollisuuden tosissaan ottamisesta. On selvää, että puolustusteollisuutta on ajettava ylös, ja nyt kun liikenneministeri on paikalla, erityisesti haluan kiittää esimerkiksi tästä valtatie 12:n investoinnista. Puolustustarviketeollisuuden edistämässä on tietenkin kyse paitsi logistiikasta, tämänkaltaisesta ymmärryksestä liikenteen tarpeille, myös yritysten tukemisesta näiden investointien kohdalla, jotka voivat olla summaltaan merkittävän suuria.

Myös yritysten kilpailukyky on oleellista, ja kilpailukyvyn osalta voisi harkita parempia investointitukia pienille yrityksille, jotta investointeihin saataisiin vauhtia. Meillä muun muassa Kanta-Hämeessä on kymmenkunta puolustustarviketeollisuuden yritystä, ja huomaa, että hallitus edistää puolustustarviketeollisuuden nousua. Se on varmasti yhteinen tavoite.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Puolustusministeri Häkkänen, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

14.16 Puolustusministeri Antti Häkkänen: Arvoisa puhemies! Kiitän huomioista. — Ensinnäkin tästä, onko DCA-sopimus tai muut kansainvälisen kytkennän sopimukset huomioitu tässä: kyllä on. Tällä lailla on siis tarkoitus nyt todellakin mahdollistaa rauhan aikana mutta myös jännitteisissä tilanteissa turvallinen toiminta, ja logistiikka on viime kädessä näin isossa maassa keskeinen osa meidän turvallisuuden järjestelyä, että kyetään nopeasti toimimaan, järjestämään paikasta toiseen kriittistä materiaalia. Se, että siihen on jo hyvissä ajoin varauduttu huolellisesti, tarkoittaa sitten sitä, että pitää olla myös lakipykälien kunnossa. Olen tyytyväinen ja uskon, että valiokunnassa käydään vielä asia perusteellisesti läpi. Tämä on huolellisesti ja hyvin valmisteltu paperi.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin puolustusvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.